

УИЛЯМ ШЕКСПИР

СОНЕТИ

Превод от английски: Валери Петров, 1999

chitanka.info

1–50

1

От хубавото чакаме приплод,
та щом цвета му есен зла пролази,
за него спомен, пълен със живот,
в наследника му свеж да се опази.
А ти, сгоден за образа си млад,
сам пламъка си храниш със гориво
и мъчиш ни в обилието с глад,
хабейки своя чар немилостиво.
Ти, който като вестник на Април,
света за да красиш, сред нас живееш,
съкровището свое в пъпка скрил,
скъпернико, ти, трупайки, пилееш.
Но сам умреш ли, знай, ще си изял —
от лакомство — и общия ни дял!

2

Четиресетгодишната обсада
лика ти щом с окопи набразди,
от днешната ти пищна дреха млада
едва ли ще останат и следи.
Тогава, ако някой те запита
къде си скрил предишния си плам,
към взор угаснал в очница изпита
да сочиш гордо с пръст, ще бъде срам.

А би била далече по-богата
похвалата, когато му речеш:
— Тук, в този мой син е моята отплата
за буйните ми дни като младеж!
Тъй подмладен, макар и с бели власи —
затоплена ще видиш пак кръвта си.

3

Огледай се и образа си млад
сгълчи за туй, че грях към всички прави
с това, че послесмъртен дубликат
не ще от хубостта си да остави.
Нима не чака мъжкия ти плуг
която искаш девственица нива,
или видял си себелюбец друг
тъй в гроба си потомство да зарива?
Днес майка ти към своя майски ден
чрез твойта младост връща се обратно,
ще виждаш ти, от бръчки набразден,
в сина си своето юношество златно.
А щом не щеш, умри си единак
и споменът за теб да тъне в мрак!

4

Красавецо, младежкия си чар
прахосвай ти за собствена изгода,
но този чар го дава не във дар,
а само в заем щедрата Природа.
А щом е тъй, скъпернико красив,
защо ѝ харчиш влога без остатък —
нали затуй, чаровнико, си жив,

живот и чар да предадеш нататък?
Ти алчен си за себе си, но знай,
човек така сам себе си предава,
и щом Природата ти каже: „Край!“,
каква ще ти е сметката тогава?
А син, повторил твоите черти,
могъл би вместо теб да я плати.

5

Минутите, тъй майсторски създали
лика, на който радва се светът,
след някой ден със радост на вандали
сегашния му чар ще разрушат.
Тъй Времето неспиращо помита
на лятото пира във своя бяг —
лесът е гол, без птичата си свита,
мъртвило е навред, и мраз, и сняг.
В тез ледни дни, без мириса, извлечен
и пазен във затворче от стъкло,
за летния разкош недълговечен
какво да ни напомни би могло?
А цветето, парфюм което дава,
с най-ценното от себе си остава.

6

Затуй преди студените ръце
на зимата да смръзнат твойта шума,
във нечие моминско стъкълце
ти скътай на нетрайното парфюма.
Не ще е грях, ако получиш ти
с богата лихва влога си обратно

и нека те тоз влог обогати
със copia от теб десетократно.
Така ще бъдеш десет пъти жив,
повторил хубостта си десет пъти,
и слаба ще е твойта смърт против
живота безконечен на рода ти.
Красив си ти: на червея в пръстта
не давай тази своя красота!

7

Виж, в росна утрин слънцето когато
по източния хълм се възкачи,
как всички към венеца му от злато
отправят верноподани очи.
И сетне, като царствен юначага,
щом стигне то небесния зенит,
пак погледът на всички се протяга
със почит към сияйния му вид.
Но привечер, когато — старче жалко —
заслиза то по западния път,
о, как очите, верни преди малко,
от прежното величие странят!
Без син останал, знай, и теб очаква
съдба със таз на слънцето еднаква!

8

Ти, който сам си музика, защо си
от музиката често нажален?
Би трябвало тя радост да ти носи,
а не да те държи в печален плен.
Но тъй е: в таз хармония щастлива

към теб отправен чуваш укор ти
за туй, че на душата си мотива
оставил си самотно да звънти.
И ето звук от звука отзвук взима,
три гласа във съзвучие звучат,
като че ли семейно пеят трима —
стопанинът, жена му и синът.

И чуваш ти във всяка тяхна нота:
„Самотният е никой във живота!“

9

Нима от страх вдовица да не плаче,
хабиш ти сам дареното на теб?
Но без дете умреш ли, туй ще значи
да хвърлиш над света вдовишки креп.
И двойно ще те жали той, загдето
свой двойник млад не си оставил тук,
понеже за вдовицата в детето
повтаря се покойният съпруг.
Прахосникът богатства разпилява,
но те у друг опазват се все пак,
а хубостта отлита като плява,
не мине ли в плода от нежен брак.
Щом тъй без жал към себе си сме ние,
гръдта любов към другите не крие!

10

Срамувай се! — Към себе си нехаен,
ти обич нямаш и към никой друг.
Светът е влюбен в твоя лик омаен,
но явно ти си чужд към всички тук.

6

Защото, сам със себе си във свада,
оказваш се към себе си свиреп
и сам подриваш хубавата сграда,
която да крепиш е дълг за теб.
Послушай ме! Омразата не бива
да диша в дом тъй мил и свършен.
Стори и мисълта си милостива
като лика ти, от любов към мен —
пусни свеж прираст, който хубостта ти
към бъдните човеци ще препрати!

11

Повяхвайки, възражда се старика,
когато кълн е пуснал млад и свеж —
кръвта, която в твоя син ще блика,
ти своя би могъл да назовеш.
Туй правило във времето държи ни;
без него хлад и мрак ще зацарят.
Отхвърлим ли го, за шейсет години
ще свърши окончателно светът.
За грозните природата не плаче —
те могат да остават и без плод;
от хубавите иска тя обаче
да дават красота на тоз живот.
Ти, скъп печат, създаден си нататък
да размножаваш своя отпечатък.

12

Щом видя как препускат часовете,
как нощ поглъща веселия ден,
как бързо вехне пролетното цвете,

перчемът чер как блясва посребрен,
как шумата отлита, жълта, жалка,
там, гдето са пладнували стада,
сеното в скреж — мъртвец във катафалка —
как друса между ритлите брада;
щом видя всичко туй, със страх тогава
запитвам се, какво ще правиш ти,
когато всяка хубост преминава
тъй бързо, както следната цъфти,
и само син един би имал сила
срещу Смъртта, цвета ти покосила.

13

Такъв да би останал, но, уви
такъв ще си, дордето тук те има.
Затуй се своевременно готви
да победиш смъртта неотвратима.
На друг след теб ти своя образ дай,
и хубостта, която взел си в заем,
без срок ще е, и ти ще си без край
във своето потомство узнаваем.
Кой дом зарязва, ако би могъл
да го спаси от сигурна разруха,
когато вълна вие вихър зъл
и вред е мрак и мраз, и гибел глуха?
Баща си помниш. Сам баща стани,
та син ти да те помни в бъдни дни!

14

Гадател съм, но моята наука
планети и комети не следи

и не предсказва на едни сполука,
на други — неуспехи и беди.
Не мога да предричам ясно време
или, обратно — дъжд и вихър зъл,
ни от князете кой превес ще вземе,
по свода да предвидя бих могъл.
Но в твоя взор за мен по-ясно свети,
отколкото в небесния чертеж,
че истина и хубост ще са слети
във тоз, когото ти ще създадеш.
А иначе със твоя край вещая
на хубостта и истината края.

15

Когато гледам всяка твар зелена
как вехне, не оставяйки следи,
и как и ние — сенки върху сцена —
по заповед на тайнствени звезди —
като растения за кратка слава
към слънцето ствол пускаме висок,
и как след време помен не остава
от буйствата на младия ни сок,
пред толкова нетрайност младостта ти
аз повече от всякога ценя,
предчувствайки как Времето ще прати
във черна нощ на чара ти деня.
И в битка с ненаситната му жажда
стихът ми нова младост ти присажда.

16

Защо обаче сам не встъпиш в бой

с годините, към нас неумолими,
защо не ги сразиш по начин свой,
по-сигурен от бедните ми рими?
Към твоя цвят, тъй млад и свеж, с привет
девица не една обръща взори,
мечтаейки по-точно от портрет
в лехата си без грях да те повтори.
Така животът ще те обнови
по вечния закон на естеството
чрез чудо, за което са, уви,
безпомощни боите и перото.
 Предал се, оцелей! Чрез мъжки плам
 за бѣдното извай лика си сам!

17

Че качества си имал толкоз много,
как утре ще докаже моят стих,
макар че половината, ей Богу,
от всички тях, знам, в него умъртвих?
Но дарба ако имах пък такава,
че да предам обноси, поглед, глас,
ще кажат всички: — Преувеличава.
Къде такива ангели сред нас! —
И тези мои листи пожълтели,
със твоя образ, възхваляван в тях,
ще бѣдат като врели-некипели
на старец изкуфял, предмет на смях.
 Виж, син ако създал си, ще те има
 и в неговия лик, и в мойта рима.

18

Дали да те сравня със летен ден?
Ти по си мил от него, по-умерен.
Излива се и лете дъжд студен,
засенчва ни и лете облак черен.
Небесното око ту лее зной,
ту златният му лик се в облак скрива;
в природата творения безброй
тъй губят своята хубост променлива.
А твойто лято студ не ще скове,
то няма да отмине бързотечно,
то вечно ще е в тези стихове,
създадени, за да живеят вечно.
Дорде око чете, уста шепти,
ще дишат те и в тях ще дишаш ти.

19

Сковавай, Време, тигровата паст
и плодната земя превръщай в камък,
лъва оставяй да ръмжи без власт,
и феникса^[1] — да гине в своя пламък;
със този свой летеж-водовъртеж
печал и смях редувай всекичасно,
върши злодейства, колкото си щеш,
освен едно, най-грозно и ужасно:
лика на моя мил със зъл резец
недей дълба, безжалостни тиране,
о, нека той за дивен образец
на бъдните човеци да остане.
Пък ако не, рушителю крилат,
стихът ми, знай, ще го опази млад!

20

Лицето ти без никакво белило
със женския ти чар ме заплени;
сърцето ти, и то е женски мило,
без женските кокетни хитрини.
Красавец млад от благородна школа,
в обноските и сдържан, и открит,
ти с погледа си звезден двата пола
към себе си влечеш като магнит.
Природата създавала е нещо
от теб жена със образ съвършен,
но сетне присадила ти е нещо,
за радост на жените, не на мен.
Щом тъй е, нека стори ни богати —
с наслада тях, а мене с обичта ти!

21

Не съм от тез, които в стих, разпален
от нечие изписано лице,
към Музите^[2], за пример идеален,
прострели умоляващи ръце,
сравняват го със слънцето, с луната,
със морски бисер и с априлски цвят,
със всяка скъпоценност, нам позната
под облия въздушен всеобят...
Аз вярно хубостта ти ще опиша,
каквата е, от земно потекло,
и тя ще се окаже не по-низша —
повярвай! — от чиято да било.
За примери звездите друг да сваля
не съм ти продавач, та да те хваля!

22

Додето ти си млад, огледалата,
че бил съм стар, не ще ме убедят,
но зърна ли на времето браздата
по твоя лик, ще знам, че съм на път.
Защото на сърцето облекло е
лицето, и щом ти си младолик,
аз, който съм ти дал сърцето свое,
не мога да съм вътрешно старик.
Аз също тъй, получил в дар от тебе
сърцето ти, в гръдта си го прибрах,
така че, както дойка пази бебе,
да пазим своите младости чрез тях!
И знай, че ако мойто в теб посърне,
то твойто няма никой да ти върне.

23

Подобно слаб актьор, от страх във миг
забравил текста си, или подобно
на мъж гневлив, останал без език
от прилива на чувството си злобно,
и аз така мълча, смутен и ням,
на любовта забравил етикета,
усетил под товара ѝ голям,
че словото след чувствата ще крета.
Затуй да бъдат техен адвокат
и ходатай тез мои книжки скромни —
по-сигурно от някой по-устат
гласът им ням за мен ще ти припомни.
Учи се ти да чуваш в тях с очи
безмълвната ми нежност как звучи!

24

Окото ми художник сякаш стана
и тъй изписа твоето лице,
че то като във рамка се обхвана
във мойто очаровано сърце.
И ето те, висиш в ателието
на мойта гръд, дълбоко тука в мен,
широкият прозорец на което
със твоя бистър взор е остъклен.
Съдействуват си погледите: моя
рисува красотата ти, а ти
през своя пускаш слънцето и то я
огрява, като жива да трепти.
Но с външности играе си окото —
в сърцето не прониква то, горкото!

25

Тоз, който е за щастие роден,
да се гордее с почести и знатство —
аз нямам тез неща, ала на мен
е дадено по-инакво богатство.
Щом князът му го гледа с ведър вид,
разцъфва фаворитът като невен,
но клюмва този същи фаворит,
щом погледът на княза блесне гневен.
Героят от сражения безброй
разхожда се с осанка горделива,
но хукне ли в един-единствен бой,
честта от своята книга го изтрива.
А твърдо любещ и до смърт любим,
аз царствам върху трон непоклатим!

26

Кралю на любовта ми, на когото
васал ще съм до сетния си ден,
изпращам ти тоз подвиг на перото,
свидетел не за дарбата във мен,
а за дълга ми, който по размери
е тъй голям, че дребният ми дар
слова за него трудно ще намери
без подсказ мил от своя господар.
Дано звезда закрилница най-сетне
откликне се на жаркия ми зов
и мантия подхождаща наметне
над моята опърпана любов.

А дотогаз край теб не ще се мярна
да ти натрапвам своята обич вярна.

27

В леглото подир труд или след път,
аз хвърлям на умората ярема,
но тялото отдъхва, а духът
в обратно направление поема.
И мислите се връщат у дома —
поклонници, във своята вяра крепки —
и нощем в непрогледната тъма
държат открити морните ми клепки,
дорде ликът ти се яви пред мен,
макар въобразяем, сладко ясен,
като брилянт във мрака окачен,
за да го стори не така ужасен.

Тъй, телом или духом, друже мой,
аз не намирам ден и нощ покой.

28

Но как да бъда радостен, кажи,
без капка сън, без миг почивка блага,
денят когато денем ми тежи,
нощта когато нощем му помага?
Макар да са врази един на друг,
те в сговор са. Той пълни ме с умора,
а тя ме пита: „Кой те прати тук,
далеч от своя мил, сред чужди хора?“
Аз моля него, спомняйки му как
ти слънцето замествах в мрачно време
а нея — като казвам, че по мрак
могла би за звезда да те вземе.
Но с мъки всеки ден е зареден
и всяка нощ по-дълга е от ден!

29

Когато и бездушната Съдба,
и хората ме гледат с неприязън,
аз пълня свода с горестна молба
и питам го, защо съм тъй наказан,
и искам като тоз да съм богат
и като онзи хубав и прославен,
и виждам се лишен от благодат,
онеправдан, отхвърлен и забравен.
Но както съм готов да семеня,
за теб си спомням и това ми стига,
за да запея химни за деня
със радостния глас на чучулига.
Да, твойта обич дава ми криле
и смяна не желая със крале!

30

Когато мисълта ми през нощта
на съд повиква спомени далечни,
прежалените някога неща
пак къртят глъбините ми сърдечни.
И рукват пак сълзите ми на мъж
по гласове във мрака отзвучали,
и плащам пак заплащани веднъж
увреди, неустойки и печали,
и тъна във загубени дела,
нещастия, банкрути и фалити,
и уж си е скръбта ми отишла,
а сметките ѝ, ей ги пак открити...

Но щом за теб си спомня, мили, ти
заплащаш ми провали и щети.

31

В гръдта ти бият множество сърца,
които считах от години спрели,
в лика ти виждам скъпите лица
на толкова приятели измрели!
Безчет сълзи на искрена любов
над гроба им аз лях тъй дълго време,
а те били във гроб укрити нов,
достоеен любовта ми да приеме.
Ти този гроб си, ти си този склеп,
у теб, събрани, всички тях ги има,
и всички завещали са на теб
частта любов, на тях от мен дължима.

В сърце, в лице, ти всички тях си слял
и мене, с любовта ми, имаш цял!

32

А надживееш ли деня, във който
ще съм отвъд желания предел,
случайно срещнал две слова от мойто
перо на стихотворец неумел,
с напредъка словесен извини ги
и приеми ги за страстта във тях,
макар сред други автори и книги
наивни да изглеждат и за смях.
Кажи си: „Ако Музата на тоя
приятел мой бе жива между нас,
тя плод би дала по-добър с развоя
на живите от днешния Парнас^[3].
Харесвам тях за тяхното изкуство,
но старият по-искрен е по чувство!“

33

Аз дни съм виждал, слънцето когато
над билото подало бодър лик,
ливади и реки превръща в злато
с изкуство на небесен алхимик,
а след това, на облак позволило
да скрие в було образа му млад,
към запада отправя се унило,
оставяйки света ни в мрак и хлад.
Така и мойто слънчице сияйно
огря ме със топлик благословен,
но щастието беше краткотрайно —
ах, облак чер затули го за мен!...
И все таки духът ми не унива:
игрите на слънцата са такива!

34

Защо ли предвеща ми ясен ден,
о, слънце мое, друже мой сърдечен,
та бурята да връхлети над мен,
поел на път, по летному облечен?
Със топъл лъч сега сушиш ти сам
лицето ми, но цяр това не дава —
не ни лекува нежният балсам,
щом в раната заразата остава.
Обратно взимаш своите слова,
разкайваш се, видял ме как линея,
но болката не стихва от това,
че каел се виновният за нея...
Но тез сълзи... Ах, чувствам: ти със тях
откупваш — като с перли — своя грях!

35

Към своята грешка не бъди тъй строг —
живее червей в пъпката красива,
размътва се кристалният поток
и облак чер луна и слънце скрива.
Тук всички грешни сме. И аз сред тях
греша, че тези примери ти давам
и сам се черня, като твоя грях
така несъразмерно оправдавам.
Ищец съм уж, а ето ме готов
вината на ответника да крия
и смесвайки ненавист и любов
в защита, странна и за мен самия,
ти ставам помагач, крадецо мил,
най-свидното за мене похитил!

36

Приемам, ще живеем като двама,
макар че любовта ни е една,
така че върху теб и сянка няма
да се простре от моите петна.
Едничък трепет във едно ни слива,
но злобен зид разделя ни на две;
той нежната ни връзка не убива,
но граби ѝ тъй много часове!
И с поздрав, който трудноуловим е,
аз пазя те от клюки и от срам,
и ти зарад доброто свое име
приветстваш ме със кимване едвам.
Така да е! Тъй всичко в нас едно е,
че чувствам твойто име като свое.

37

Тъй както немоощен баща следи
на буйния си син игрите мили,
и аз, осакатен от рой беди,
утеха виждам в твойте млади сили.
Защото хубав, умен, знатен, млад,
във тебе идеалът въплътен е,
и аз към тази божя благодат
присаждам обичта си, кълн от мене.
И вече от беди не съм разбит,
а плъзва в мен млад сок въображаем,
и жив съм, и усещам се честит,
зрънце от твойта слава взел назаем.
Бъди с каквото щеш ощастливен —
щом имам теб, то влива се и в мен!

38

Как скромната ми Муза би могла
да няма теми, тебе щом те има,
предмет достоен за безчет дела
от царството на сладостната рима?
Благодари на себе си, ако
в тез мои редове откриеш смисъл —
творба, добра за твоето око,
със твоя помощ кой не би написал?
Бъди за нас десета Муза ти,
от деветте по-свежа десет пъти,
та в стихове на други да блести,
излял се в тях завинаги, духа ти,
а моите, ако с мене не умрат —
похвалата за теб, за мен трудът!

39

Да те възнея искал бих, но как,
когато си добрата част от мене
и пишейки за теб, излиза пак,
че в моя чест стихът ми съчинен е?
Затуй поисках да се разделим,
та славеният кой е, да е ясно,
и дарът ми, на теб един дължим,
до тебе да достига всекичасно.
Раздяла със любимия, как ти
душите ни би пекла на жарава,
човек ако не можеше с мечти
безкрайните ти дни да съкращава
и тъй, с възхвали в стихотворна реч
да бъде близък с който е далеч!

40

Любими мой, любимите вземи ми —
с какво това ще те обогати?
Игрите, мой любими, с тях са мними,
а мене с любовта ми имаш ти!
Ако, любими, от любов към мене
си ми я взел, на жертва съм готов.
По-зле е, ако плътското ламтене
те кара да я взимаш без любов.
Прощавам ти, крадецо драг, загдето
от просяк грабиш сетния петак,
макар че от любим боли сърцето
по-болно, знай, отколкото от враг.
До смърт мъчи ме, прелест похотливи,
ала недей с вражда ме доубива!

41

За тези твои мили изневери,
когато охладнявал си към мен,
човек могъл би прошка да намери
в това, че още млад си и зелен.
Да, хубав си — и всяка те желае,
чаровен — и те търси не една;
а от жена роденият кога е
издържал пред покана на жена?
Но този път упреква те сърцето
затуй, че красота и млада плът
те пратиха във мойто царство, гдето
би трябвало две клетви да те спрат.
Нещастен аз! От скръб и яд бледнея,
измамен дважд: от тебе и от нея!

42

Че тя е твоя, туй не е беда,
макар да бе на мене много близка;
че ти си неин, тази болка, да,
далече по-жестоко ме потиска.
Но аз ви знам: ти любиш я все пак,
защото знаеш, че на мен е мила,
тъй както тя, затуй, че си ми драг,
на тебе да отстъпи е склонила.
И губя теб, за да спечели тя,
а ти за да спечелиш, губя нея,
и да се мъча тъй ми се отиця,
че казвам си, за да я преживея:
Със милия съм аз съединен
и значи тя обича само мен!

43

Когато спя, по-ясно виждам аз,
понеже денем всичко е невзрачно,
а нощем твоят образ е елмаз,
прогонващ обкръжението мрачно.
И мисля си, как станал плът и кръв,
ще бъде той блестящ и непомътен,
щом блясъкът му нощем е такъв,
когато само призрак е безплътен!
Да, как ли като с Божии благослов,
наяве, жив, ти цял ще ме залееш,
щом нощем като сянка, о, любов,
в дълбокия ми сън тъй дивно грееш!
Денят без теб е тъмна нощ за мен,
нощта ми с твоя лик е ясен ден.

44

Да беше мисъл тежкото ми тяло,
преграда да го спре не би могла;
оттук, където съм, то би летяло
към тебе с бързината на стрела.
В секунда, през земи и океани,
се бих оказал, гдето дишаш ти,
понеже щом помислим, мисълта ни
е там, загдето тръгва да лети.
Но мисъл аз не съм и ходът бавен
на Времето е моята беда,
защото — тъй си мисля — съм направен
навярно от земя и от вода^[4],
които със теглото си голямо
порой от тежки сълзи раждат само.

45

Но въздухът и огънят са част
и те от мен. На тях пък дай летене!
Това са мойта мисъл, мойта страст,
сновещи бързо между теб и мене.
Но пратя ли тез две стихии в път
като гонци на твоите услуги,
останали самички, в мойта гръд
печално натежават двете други,
и чак докато върнат се онез
ефирни две, които съм ти пратил,
цял ставам, чул от тях — тъй както днес —
че жив и здрав е скъпият приятел.
Но кратка радостта е: жаден пак,
пак пращам ги към теб и хлътвам в мрак.

46

Очите и сърцето водят спор
кой повече над тебе има право —
очите те държат във своя взор,
към себе си сърцето тегли здраво.
То казва, че във моите гърди
те пази, недостъпно за очите;
противната страна със жар твърди,
че в техния кристал ликът ти скрит е.
Достига се до съд и той, в състав
от мисли, все живеещи в сърцето,
отсъжда кой е крив и кой е прав,
издавайки решение, с което:
 очите взимат зримия покров,
 сърцето — съкровена любов.

47

Но случва се сърцето и очите
съюз да сключват в някой тежък ден,
когато то брои с въздишки дните,
и креят те, че ти не си до мен.
Очите ми с чертите ти тогава
предлагат на сърцето дивен пир,
а друг път тях сърцето пък гощава
със мислите за техния кумир.
Тъй всякога, по път за мен неведом,
чрез лик и мисъл ти си в мойта гръд,
защото стигат мислите ми вредом,
където си, а те когато спят,
 тогава твоят лик ги буди, ето,
 за радост на очите и сърцето!

48

На тръгване как мъчеше ме страх
за всяка най-ненужна дреболия
и колко се грижливо постарах
от пръстите безчестни да я скрия!
А теб, от моите накити най-скъп,
теб, чийто блясък ми съгрява дните,
теб, главна моя радост, главна скръб,
оставих те за плячка на крадците.
Не те укрех в сандък със катинар,
а тук, в сърцето свое благородно,
където си безспорен господар
да влизаш и излизаш най-свободно.
А ти и свят човек би съблазнил
и знам, ще те откраднат, друже мил!

49

За този ден — далеч да бъде той! —
когато почнат първите досади
и моите недостатъци безброй
пред своя съд разсъдъкът извади;
за този ден, когато, без да спреш,
със хладен взор ще минеш покрай мен ти
и любовта, загубила летеж,
ще почне да претегля аргументи;
за този ден се готвя отсега
и своето недостойнство ти признавам,
и вдигнал длан, заклевам се с тъга,
че твоята страна ще защитавам:
ти прав ще си да бъдеш с мен суров,
аз — крив, да искам твоята любов.

50

Ах, как ужасно пътят ми тежи
и колко са ми мислите унили,
когато всеки преход ми множи
от милия дялящите ме мили!
Под мене и под техния товар
сломеното от труд четириногло
усеща, че тоз негов господар,
по всичко си личи, не бърза много.
Дори като пришпоря го до кръв,
то хода си от туй не ускорява,
а само с хрип отвръща ми такъв,
че той със друга шпора ме ранява,
защото чувам упрека му тъп:
„Къде, оставил радост, гониш скръб!“

[1] феникс (мит.) — Приказна птица, съществуваща „в един екземпляр“, която, щом бивала заплашена от смъртта, се самоизгаряла и възкръсвала от пепелта си. ↑

[2] „... Музите...“ (мит.) — В гръцкия пантеон седемте Музи били богини на отделните изкуства. ↑

[3] Парнас (мит.) — Планина в Гърция, обитавана според вярването от бога на изкуствата Аполон и от музите. Тук смисълът е: «сред днешните поети». ↑

[4] „... от земя и от вода...“ — Според древните философи светът бил изграден от четири елемента (стихии) — земя, вода, въздух и огън. ↑

51–100

51

Тъй склонно е сърцето да прости
на кончето за неговия мързел —
натам, където ще ми липсваш ти,
наистина, защо съм се забързал?
Но как ще му прости за бавността
на връщане към теб, към теб, когато
и вихрите, запенили уста,
щешибам с нетърпение крилато?
Тогава сам ще се превърна в плам,
от твоята близост, слънце мое чудно,
и в миг спешил се — с благодарност, знам —
ще викна тъй към кончето си мудро:
— Преди аз бързах, ти се противи;
сега аз тичам, ти след мен върви!

52

Тъй както богаташът само рядко
парите си брои, разбрал добре,
че може удоволствието сладко
от честна употреба да замре,
и както рядко вмъква календаря
сред делниците празничния ден,
и рядко в колието се повтаря
брилянтът, в златна рамчица вгнезден,

тъй точно, мой приятелю, от скрина
на времето те рядко вадя аз,
подобно скъпа дреха от коприна,
държана за тържествения час.
Сърцето с радост, вярвай ми, еднаква
се среща с теб и срещата очаква.

53

Едничка сянка хвърлят всички живи
и чудно, от какво си сътворен,
та в толкоз сенки, копия правдиви,
повтаряш се навсякъде за мен!
Адониса^[1] опишеш ли, той даже
копира бледо твоите черти;
вземи Елена^[2], и ще се окаже,
че тя — в одежда гръцка — пак си ти.
Природата, тя също подражава
на тебе, образец за красота,
и свежа като теб напролет става,
и щедра като теб през есента.
Във всяка хубост виждам външността ти,
по вярност само нямаш дубликати!

54

Красивото ний повече ценим,
щом слее красота със вярна дума —
на розата цветът ни е любим,
защото му е сладостен парфюма.
И шипката разтваря розов цвят
над стъбълце, обсипано с бодили,

тя също тъй сред пролетния свят
кокетничи с листенцата си мили,
но нейното е външно и до век
и никому затуй не е приятно;
със розите е иначе — човек
от тях извлича масло ароматно.

Аз твойта вярност също изцедих —
увехнеш ли, ще лъхаш в моя стих.

55

Ни мраморът, ни твърдият гранит
на гробниците знатни ще успеят,
макар така внушителни на вид,
могъщия ми стих да надживеят.
Във него ти, възпят от мойта реч,
звучаща над размириците зловни,
ще устоиш на Марсовия меч^[3],
повелящ истуканите надгробни.
Над времето, над кръв и прах, и тлен,
ти в мойте рими ще живееш вечно,
от хубост и от слава осенен
пред взора на потомството далечно,
и жив ще си до Праведния съд
за тез, които знаят да четат!

56

Любов, крепни отново и отново,
бъди като глада ни упорит,
чиито клещи стисват пак сурово
тоз, който преди малко бил е сит!

И нека твойто зрение, преяло
от сладостта на милия предмет,
във него пак се впери, огладняло
и лакомо, като пчела на мед.
И да приличат дните ни без среща
на океан, двамина разделил
и сторил обичта им по-гореща
и всекиго на другия по-мил;
или на люта зима, през която
по-жаждано е слънчевото лято!

57

Аз роб съм твой и нямам грижи други,
освен по всяко време на деня
слуга да съм на твоите услуги,
без личното си време да ценя.
Дори не ми е, вярвай ми, горчиво,
„довиждане“ когато ми речеш,
стрелките не кълна нетърпеливо
— щом няма те — за техния бавеж,
не се запитвам де си и с кого си
и нивга не избухвам в гняв нелеп,
а само облажавам, без въпроси,
щастливците, които са със теб.
Владей ме! Любовта ми е такава,
че злото и през ум не ми минава.

58

Опазил ме, мой мили, оня бог,
чиято мощ ме твой васал направи,
на крачките ти страж да стана строг

и да слухтя за твоите забави!
О, нека страдам — щом съм роб злочест —
когато се от мене отстраняваш,
и нека от устата ми протест
не те рани, когато ме раняваш!
Върви, върви, владетелю мой млад,
че мъчиш ме, не бих могъл да скрия —
прищевките ти хвърлят ме във ад,
но прошката за тях е в теб самия.
Аз чакам те, без разлика дали
игрите ти добри са, или зли.

59

Щом няма нищо ново под небето,
нелепост ще е някой да роди
повторно, като новост, туй, което
е вече съществувало преди.
О, ако можех някак, в своя мисъл
завърнал се столетия назад,
да видя как в слова те би описал
поетът от класическия свят,
така че от стиха му да узная
дали е в днешно време хубостта
по-висша или низша от оная,
живяла по античните места.
Аз вярвам: оня свят пред теб едва ли
ще има със какво да се похвали.

60

Подобно на Вълни към стръмен бряг
минутите една зад друга тичат

напред, напред и в шумния си бяг
над пенните си гребени надничат.
Отрокът в този ширен океан
към своята върховна точка лази,
но тъкмо е със зрялост увенчан,
нападат го планетните омрази.
И Времето, дарило го преди
с природна красота и свежа слава,
челото му без жал сега бразди
и даровете свои разрушава.
Но твоя образ аз със своя стих
от злата му десница защитих.

61

Дали ми ти изпращаш своя лик
през тежките ми клепки да прозира,
така че дълги нощи до светлик
от него ни за миг да нямам мира?
Дали ми ти изпращаш своя дух
далеч от теб, по пътища незнайни,
да рови, към защитни речи глух,
в позора на простъпките ми тайни?
Не, твоята обич няма толкоз мощ,
не тя, а мойта, много по-могъща,
ме кара да будувам всяка нощ
и в страж на верността ти ме превръща,
когато, ах, усещам те оттук
далеч от мен и недалеч от друг!

62

Към себе си любов ме облада

и завладя духа и всичко в мене,
не знам какво да сторя с тази беда,
тъй здраво в мен порокът вкоренен е.
По хубост равен с мен не виждам тук
и честен като мене не познавам,
в каквото си помисля, всеки друг,
и то със много педи, надвишавам!
Но своя остарял и сбръчкан лик
в случайно огледало щом погледна,
таз моя самовлюбеност във миг
ме клъвва във сърцето с болка ледна:
Аз, хвалейки се, теб съм виждал в мен,
край теб съм се усещал подмладен!

63

За този ден, когато като мен,
изпит и изсушен, със потно теме,
приятелят ми бъде съкрушен
от силата на яростното Време,
когато младостта му хлътне в мрак
и челото му бръчките прорезжат,
и старец сух, протътри мършав крак,
където нявга тичал е младежът,
за този ден съм днес въоръжил
перото си, във бой с Косача^[4] злобен
да браня хубостта на своя мил
за времето след камъка надгробен.
Да, в полъха на моя стих крилат
ще диша той, красив и вечно млад!

64

Когато гледам Времето как срива
корони и царства с един замах
и кулите със трайност горделива
как стават под косата му на прах;
когато гледам тука как морето
поглъща къс от пясъчния бряг,
а другаде пространството отнето
на сушата смирено връща пак;
когато гледам смени и разруха
да властват вред, уплаха ме гнети,
че злият Старец в пазвата си глуха
и моя скъп любим ще похити.

И в радостта скърбя, като те любя,
че имам туй, което ще загубя.

65

Щом бронз, гранит, земя, вода безбрежна
не могат се опази от смъртта,
как би могла, от росен цвят по-нежна,
безсмъртна да е твойта красота?
Как пролетният полъх връх ще вземе
над пристъпа на яростните дни,
когато вечният рушител Време
разяжда твърдокаменни стени?
О, мрачна мисъл! Как да не потъне
във времето тоз негов бисер пръв,
крака на часовете кой ще спъне
и спре неутолимата им стръв,
освен — по чудо — черното мастило,
сред мрака чер лица му осветило.

66

Зова смъртта. До гърлото съм сит
заслугата да виждам просекиня,
и глупостта — в костюм със бисер шит,
и честността — удавена във тиня,
и простия език — немил-недраг,
и пъченето — признак за наука,
и чистото моминство — във бардак,
и почестите — пръскани наслука,
и нрава строг — покварен от властта,
и гордото достойнство — на заплата,
и творчеството — с вързани уста,
и правдата — във служба на лъжата.
Охотно с тази смрад се бих простил,
но как да те оставя, друже мил?

67

Ах, нужно ли е да живее той
сред толкова развала и поквара,
та като щит пороците безброй
да му използват името и чара
и себе си да мажат с багрила,
дано със него сбъркаме ги ние —
фалшива роза сякаш би могла
естествена окраска да добие?
Защо, защо на тоя свят разплут
живее той със славата си млада,
когато е Природата в банкрут
и вече свежа кръв ѝ липсва в склада?
Знам, с него спомня тя на тоя свят
как беден е и как е бил богат.

68

Тоз негов лик е знак от минал ден,
ден искрен както днешните цветя са,
когато този свят не е бил в плен
на новите ни средства за украса;
когато още никой не е смял
от мъртъв череп къдрите да снее,
та те, когато она е изтлял,
кошунствено да кичат второ теме.
Тоз негов лик ни спомня минал век,
век, носещ чистота неотразима,
когато с чужди пролети човек
не е красил безлистната си зима.
Той тук е, фалша днешен да сравни
със хубостта от нявгашните дни.

69

За многото ти качества, които
са видими, дори и твоят враг
с възторг и одобрение открито
отдава ти дължимото все пак.
Но в хора от хвалби за външността ти,
долитащи от близо и далеч,
долавял съм и хладни атестати,
за нрава ти когато стане реч.
На хората, уви, не им харесва
— а съди по делата този свят —
че смрад на вреден плевел се примесва
към мириса на нежния ти цвят,
а чувал съм и намеци злоради,
че „буренясват общите ливади“...

70

От клюките недей се тревожи —
красивите са прицел за мълвата;
слухът край всичко хубаво кръжи,
естествен като гарван в синевата.
Одумките дори — ако си чист! —
придават слава, тъй като се знае:
на розата най-прелестният лист
за червея най-лакома храна е.
Засадите надвил на младостта,
до днес си бил безгрешен пред морала,
но знай, че завистливите уста
не ще затвори тази ми похвала.
 Не им ли даваш повод да гълчат,
 за дружба с тебе ще ламти светът.

71

Напусна ли света, мой друже скъп,
на червеите гозба за да стана,
не ме жали! Да трае твойта скръб,
дорде звъни черковната камбана!
И нейде ако срещнеш този стих,
недей си спомня кой го е написал —
тъй нежно те обичам, че не бих
желал да помрачавам твойта мисъл.
А спомниш ли ме ти, когато аз
ще бъда пръст, недей ме споменава,
защото, чул ме назован на глас,
тоз мъдър свят — все същият тогава! —
 със присмех току-виж те оскърбил,
 задето си ме спомнил, друже мил!

72

Светът се би учудвал за какви
достойнства мои бил си с мене близък,
затуй подир смъртта ми забрави,
че имал си любим със дар тъй нисък.
Не го ли сториш, от немай-къде
ще трябва да прибегнеш до измама,
която би могла да ми даде
способности, каквито в мене няма.
И затова — лъжа за да не би
да опетни душата ти правдива,
ти името ми с мене погребеш,
та двама ни позор да не покрива:
от своите стихове червя се сам,
и теб заради тях ще те е срам.

73

Аз зная, есента ти виждаш в мен,
която брули листи пожълтели
от клона гол — храм, сякаш разрушен,
във който звънки хорове са пели.
Ти виждаш в мен деня, когато той
след залез слънце с мрак се чер намята
и бързо нощ, изпълнена с покой,
отнася сякаш в нищото земята.
Ти виждаш в мен мъждеещия плам,
когато вече с пепел се загръща,
във смъртното си ложе свил се там,
където с младост е бучал могъща.
И знам: затуй по-скъп за теб съм аз,
защото е раздялата пред нас.

74

Но не тъжи. Когато злата Смърт
в ареста си безсрочен прибере ме,
на тези рими паметникът твърд
за мен ще ти напомня дълго време.
Четейки ги, от туй, което бях,
ще имаш ти, което е най-ценно;
земята ще получи само прах,
ти — мойто съдържание нетленно.
Какво ще си загубил? Хладен труп,
отпадък, който в глината ще гние,
това, което всеки скитник груб
със ножа си могъл би да добие.

А в дар ще имаш главното от мен
във този стих, на тебе посветен.

75

Мой дъжд при суша, мой насъщен хляб,
ти мъчиш ме с онази страст, която
пече скъперника на огън слаб
при мисълта за скътаното злато.
Ту радвам ти се, ту страхът свиреп
от идещата старост ме потиска,
и ту ламтя сами да бъдем с теб,
ту всички да ни виждат ми се иска.
Бях вчера до пресита угостен,
а гладен съм за порцията днешна
и нямам радост или блян, освен
че днес си с мен, че утре ще те срещна.
Така меня се всеки ден по два ж:
сега бедняк — след малко богаташ.

76

Защо в стиха ми нови багри няма,
ни образи, на мода в наши дни?
Защо за причудливост по-голяма
не хвърлям някой поглед настрани?
Защо ми е и гамата такава,
че бързо ѝ отгатват всеки звук,
и всяка моя думичка издава,
че текстът е от мен, а не от друг?
О, тъй е то, защото вечна тема
на мойте стихове сме ти и аз.
Виж слънцето, което се въззема
над хълма тъмен в утринния час —
на него е подобно мойто слово —
все старо е и всяко утро — ново.

77

„Стареем!“ — огледалото ти казва;
„Лови мига!“ — часовникът шепти;
а джобното бележничко^[5] запазва
каквото ще запишеш в него ти.
И в бръчките ще виждаш ти отсреща
гробове със раззинати уста;
и черната стрелка ще те подсеца,
че Времето пълзи към Вечността;
а вписваш ли на бялата хартия
каквито мисли ражда ти умът,
след време ще ти връща тя ония,
които инак могат да умрат.

От мен тез три поуки приеми ти
и дни ще те очакват плодовити!

78

Тъй често ти на дарбата ми плаха
бе муза благосклонна и добра,
че други на това ми завидяха
и също тъй заскърцаха с пера.
Ликът ти, сторил немия да пее,
неукия научил да лети,
издига, който знания владее,
във още по-високи висоти.
Но моя стих недей да подценяваш —
той цял от твоя чар се е родил;
ти чуждите най-много подобряваш
откъм изкусност и изящен стил,
а моят, недодялан, без наука,
на теб дължи си цялата сполука.

79

Додето само моите слова
те славеха, за теб те бяха скъпи,
но болната ми Муза след това
пред друг певец бе длъжна да отстъпи.
Разбирам, твоите качества безчет
не са за дарби като мойта слаби,
но знай все пак, че твоят нов поет,
каквото ти е дал, от теб го граби.
Приписва ти разсъдък — той е твой;
изящество — окрал ти е лицето;
не може да измисли нищо той,
което да не е от теб отнето.
Така че милостта си ти мери —
той плаща ти със твоите пари.

80

Страхувам се, за теб когато пиша,
понеже знам, че те възпява друг,
чиято дарба е далеч по-висша
от моя беден стих на самоук.
Но ти море си, а пък то поддържа
различни кораби, затуй и аз
нахалната си лодка ще отвържа,
помамен от високия талаз.
На твойта плитка помощ се надявам,
а оня нека гази твойта глъб —
потъна ли, какво пък представлявам
пред него — галеон^[6], могъщ и скъп?
Ако успее той, пък аз загина,
нали за туй пак ти ще си причина!

81

Кого от двама ни часът жесток
ще стигне пръв, съдбата само знае,
но споменът за теб ще е без срок,
а моят няма седмица да трае.
Теб злата смърт не ще те заличи,
а мойто име ще потъне в бездна,
ти гроб ще имаш в хорските очи,
когато аз в земята ще изчезна.
За теб стихът ми лек ще бъде склеп
и след смъртта на всички днеска живи,
четците бъдни пак ще бъдат с теб
и шепнейки словата ми правдиви,
устата, гдето ражда се дъхът,
живота ти с нов дъх ще продължат.

82

За мойта Муза, знам, не си сгоден ти
и затова приемай и чети
римуваните чужди комплименти,
чието вдъхновение си ти.
Тъй дивен външно, тъй душевно чуден,
не стигат ти похвалите от мен,
та нови да си търсиш си принуден
във модите,менящи се през ден.
Търси ги, ала знай: накрай, отпратил
лъжите на цветистия език,
ще видиш, че правдивият приятел
правдиво е рисувал твоя лик.
За тез, които тен естествен имат,
излишен е и загрозяващ гримът.

83

Не смятах, че ликът ти се нуждае
от грима на словесния портрет,
и мислех си, че твоята красота е
над силите на бедния поет.
По тез причини си мълчах, защото
си мислех, че понеже жив си ти,
ще проличи как слабо е перото
пред чудото на твоите черти.
За този грях сега от теб си патя,
но горд съм, че не съм ти навредил,
когато моите ревностни събратя
погребваха те в мъртвия си стил.
О, вярвай: в твоя поглед живост има,
със нашите слова неизразима!

84

За тебе кой изрекъл би възхвала
по-висша от това, че ти си ти;
ти, който възплъщаваш идеала
и мярката на всички красоти?
Поетът, който малко не поправи
модела си, не е добър поет,
но теб ако правдиво той представи,
без всякакъв хвалебствен етикет,
да, само ако просто те препише,
какъвто си, украсите спестил,
туй копие ще бъде вече висше
признание на неговия стил.
Но знай, от твоята жажда да те хвалят,
похвалите към тебе се развалят.

85

Без глас е мойта Муза днес, когато
дочувам омърлушен и унил,
как чужди Музи със пера от злато
възнасят те в изящния си стил.
След всеки химн, умело изработен,
доказващ учен вкус и усет фин,
аз само като псалт малограмотен
обаждам се със глупаво „Амин!“
„Така е!“, „Точно тъй!“ — прибавям своето
съгласие, щом в хор те хвалят те...
Но тайно казвам повече, за който
във мислите ми може да чете.
Хвали ти тях за думите големи,
но мен цени за мислите ми неми!

86

Дали стихът му горд, издул платна
към тебе, обещаващ скъпа плячка,
потисна моите мисли до една
и още неродили се, ги смачка?
Или духът му, таен ученик
на древни духове, стиха смрази ми?...
Не, нито той, ни сонмът му велик
от нощни гости сплаши мойте рими.
Дори със сянката на оня свой
водач духовен, да, дори и с нея
не би могъл да ме принуди той
пред неговия звук да занемее.
Но ти го одобри и аз тогаз,
останал без кураж, загубих глас.

87

Прощавай, твърде скъп си ти за мене.
Аз връщам ти безценния залог.
Дългът ти до стотинка погасен е
със лихвите и в искания срок.
Ти даде ми се в дар по своя воля,
без аз да съм заслужил за това —
не мога безвъзмездно да те моля
да ми дадеш над себе си права.
Навярно подценил си се тогава
или случайно надценил си мен,
но явно няма как да продължава
контрактът ни, от грешка породен.
Сън беше всичко. Крал видях се в него.
Очи отварям — кралството ми де го?

88

Когато ме презреш и между нас
започне спор за светската присъда,
знай, твоята страна ще взема аз
и ревностен защитник ще ти бѣда.
За себе си добре осведомен,
ще им разкажа приказка такава,
че, честна дума, щом загубиш мен,
не малко ще спечелиш откъм слава.
Но чернейки се сам, и аз мотив
ще имам, знай, да тържествувам тайно,
защото, като видя те щастлив,
ще бѣде мойто щастие безкрайно.
Така към теб изпълнен съм с любов,
че всичко да понасям съм готов!

89

Разкрий ми, че за някой мой порок
напускаш ме, и аз ще го призная;
кажи, че съм например кривоног —
ще куцам на живота си до края.
Не можеш ме покри ти с черен срам
във своя опит да се оправдаеш,
тъй както аз ще се очерня сам,
узная ли, че толкоз го желаеш.
Ще те оставя с други да дружиш,
не ще изричам името ти, мили,
че казано от мене, току-виж,
издало ни, че нявга сме дружили.
Със себе си за теб ще встъпя в бой —
тоз, който ти е враг, е враг и мой!

90

Така че удряй, с удар бърз и кратък,
сега, когато в кръг съм от врази!
Недей да го отлагаш за нататък,
сега ме напусни и намрази!
Не ща да дойде след отбоя твоят
подготвен напад с цялата си мощ
тъй, както рука призори пороят
след дългата и пълна с вятър нощ.
— Оставям те! — кажи. Но не когато
от дребните беди ще съм сломен —
сега, сред тях, със бреме непознато
скръбта да се стовари върху мен,
така че при сравнението с нея
на днешните си болки да се смея!

91

Кой с ловкост се гордее, кой — с предци,
кой — с дом разкошен или с модни дрехи,
кой — с кучета, соколи и жребци,
кой — с хубост, кой — с воински успехи;
тъй всеки тук си има дребна страст,
различна във зависимост от нрава,
но мен една огромна в своята власт
държи ме и над всичко побеждава.
Ти, скъпи мой, си тази страст за мен,
пред теб са нищо род, пари, соколи;
за мене, с любовта ти награден,
останалите боси са и голи.

Но зная, ах, напуснеш ли ме ти,
богатството ми в миг ще отлети!

92

Но ти все пак не можеш ми избяга,
ти мой ще си до сетния ми ден,
защото, щом оставиш ме, веднага
ще литне и животът ми от мен.
Не ме е страх от злото най-голямо,
по-малкото за мене щом е смърт;
усещам се спокоен, смел и спрямо
промените на чувствата ти твърд.
Каквато и съдба да ми отсъдиш,
аз срещам я с усмивка на уста.
О, най-върховно щастие: да бъдеш
щастлив и в любовта си, и в смъртта!
Но в мислите ми грешката е тая,
че можеш да ме мамиш, без да зная...

93

И тъй, със вяра в тебе ще живея,
без чувствата ти истински да знам,
като съпруг измамен: той до нея,
а тя — лицето тук, сърцето там.
Защото как, кажи, ненавистта си
издали биха твоите очи?
От други в хладни погледи, в гримаси
укриваното чувство си личи,
а тъй си ти създаден от небето,
че даже лоша мисъл да си скрил,
все нежност и любов е туй, което
излъчва се от образа ти мил.
Дано не бъдеш плод със суха ядка...
като на Ева ябълката сладка!

94

Знам някои, които не раняват,
макар да притежават тази власт,
вълнуват други, а сами остават
студени, не обгаряни от страст;
над тях небето с право ръси дари
и те ги и опазват, и множат;
на своите лица са господари,
когато всеки друг им сторва път.
Да, цветето, за своя радост дивно,
украса е на летните ни дни,
но става — знай! — от плевел по-противно,
щом грозната зараза го плени.
Най-ниско пада най-доброто, мили,
най-зле миришат лилиите гнили.

95

Как прелестен и мил при тебе става
позорът, който, с хубостта ти слят,
подобно червей в роза разрушава
на името ти цъфналия цвят!
В забавите ти който се опита
наклонности да види недобри,
неволно порицава те с възхита
и хвали те, когато те кори.
Какъв дворец красив си е избрала,
заселвайки се в теб, порочността,
как скриват се петната под воала
на твоята миловидна красота!
Да, имаш чар, но умно действай с него:
и твърдия кинжал ръжда яде го.

96

Един греха ти с буйност оправдава,
друг казва: „Младост“, трети — „Жарка кръв“;
от грях и смях ти правиш смес такава,
че всеки съдник твой те брани пръв.
И както върху пръста на кралица
е камък скъп и късчето стъкло,
тъй в тебе недостатъци редица
добиват благородно потекло.
Какво би сторил в овчата кошара
вълкът, да бе със вид на агнец мил!
Така и ти, използваш ли си чара,
ах, колко ли сърца би съблазнил!
Не го прави! Тъй всичко в нас едно е,
че чувствам твойто име като свое.

97

Как хладно беше времето, в което,
о, радост моя, бях далеч от теб;
как мрачно и студено бе небето,
какъв Декември духаше свиреп!
А всъщност беше топло, беше есен,
разстлала красоти нашир и дълж,
вдовица сякаш с тежък плод, понесен
от жара на покойния ѝ мъж.
Но този неин добив бе за мене
невесел като радост на сирак,
защото ти си моето цъфтене
и вред без теб за мен е хлад и мрак,
и в песните на птичетата има
уплаха пред настъпващата зима.

98

Когато бях далеч от теб, Април
бе тъй облѣхнал цялата природа,
че и Сатурн^[7], уж винаги унил,
танцуваше, засмян, на небосвода.
Бе пролет, както — помниш ли? — преди:
със бистри небеса и глъчка птича,
но песен тя във мен не породи,
не ме подмами с цвят да се накича.
Април — художник сякаш — бе видял
цвета на твойто чело, твоите устни,
та в розата и в крина снежнобял
съзирах техни копия изкусни
и сам-самин, със бляна си нелеп
залъгвах се с тез намеци за теб.

99

Упрекнах теменужската: отгде
бе взела своя лѣх и цвят приятен;
как дрѣзнала бе тя да ти краде
румянеца, дѣха ти ароматен?
Във крина бял рѣката ти видях.
А риганѣт ти бе отнел косата.
Две рози твоя свян и твоя страх
ми спомнях със своите два цвята.
А трета бе окрала крѣв и сняг
от твоя лик; и зарад таз простѣпка,
проникнал тайно в нея, злобен враг
подяждаше ѝ розовата пѣпка.
Да, гдето виждах цвете да цѣфти,
приятелю, във него беше ти.

100

Къде си, Музо, та те няма тук,
при този, който силата ти дава?
Дали не унижаваш своя звук,
хабейки го за работа дребнава?
Нехайнице, върни се и върни
във звънка реч прахосаното време,
стиха си дай, където се цени
и откъдето тласък нов ще вземе!
Лица на моя скъп, ленивке, виж,
и в него зли бразди ако съзреш ти,
то сили напрегни да заклемиш
летежа на годините зловещи,
и хубав прослави го, във уцърб
на Времето със острия му сърп!

[1] Адонис (мит.) — Красив младеж от Библос, обичан от Афродита, който бил разкъсан от глиган. Темата е развита от Шекспир в поемата му „Венера и Адонис“. ↑

[2] Елена (мит.) — Става дума за Хубавата Елена. Тя била съпруга на цар Менелай и открадната от Парис, станала причина за Троянската война, възпята в „Илиадата“ на Омир. ↑

[3] „... Марсовия меч...“ — Марс бил бог на войната в гръцкия пантеон. ↑

[4] „... Косача злобен“ — Смъртта по Шекспирово време била представяна като старец с коса в ръка. ↑

[5] „... огледалото... часовникът... джобното бележниче...“ — По всяка вероятност сонетът е придружавал тези предмети, изпратени в дар на адресата. ↑

[6] Галеон — Голям платноходен кораб от епохата на Възраждането. ↑

[7] Сатурн (мит.) — Римски бог на земеделието. Планетата, носеща неговото име, имала мрачно, охлаждащо влияние върху хората. ↑

101–154

101

Ленива Музо, със какво, кажи,
ще обясниш, че все така не пееш
за хубостта, незнаеща лъжи,
на милия, от чийто дъх живееш?
Ще кажеш, Музо, че от багрила
естествената хубост няма нужда,
че верността е винаги била —
ще кажеш — на хвалебствията чужда.
„Доброто и така си е добро“ —
недей се с тези думи оправдава:
от теб, държаща моето перо,
зависи отвъд гробната му слава.

Възпей го и лика му съхрани
красив и млад за бъдещите дни!

102

За своята обич аз мълча, макар
тя днес да е по-силна и дълбока —
с разгласа, подходяща за пазар,
превъръщаме ний чувствата си в стока.
И аз преди бях техен глашатай,
но те тогава бяха в първа слава —
и славеят най-звънък е през май,
а лятото щом дойде, се смълчава.

И не че е по-малко сладко то
от пролетта на първите му трели,
но лете всяко клонче и листо
от птичия цвъртеж са затрептели.
Затуй и аз гласа си заглуших —
не ща да ти дотегне моят стих.

103

Ах, плод тъй беден музата ми дава
при случай тъй добър, че вижда Бог,
предметът ѝ без нейната прослава
оказва се по-ярък, по-висок.
Затуй не ме упреквай, че не пиша,
а виж се в огледалото си сам —
ще видиш лик, чиято прелест висша
ме хвърля във безсилие и срам.
Нима могъл бих нещо тъй богато
да оцетя, художник неумел —
нали с това бих сторил грях, когато
да славя твоя чар е мойта цел,
а повече от мене би ти дало
едно обикновено огледало?

104

Ти никога не ще си стар за мен.
Красив си днес тъй, както бе тогава...
Три зими снеха накита зелен
на три лета от китната дъбрава,
три есени донесоха ни хлад,
три пролети листенца свиха в зноя,
а ти си млад тъй, както беше млад,

когато моят поглед срещна твоя.
Но както уж недвижимата стрелка
в действителност се движи по числата,
тъй, знам, и ти мениш се. И така
възкликва в зло предчувствие душата:
— Окайвам, бъдни роде, твоя дял:
какво е красота не си видял!

105

Не, идолопоклонство аз не бих
нарекъл любовта, пламтяща в мене,
но истина е туй, че моят стих
на теб, на теб едничък посветен е.
Красив си ти и със сърце добро,
и верен във сърдечното си чувство,
и затова е моето перо
еднообразно в своето изкуство.
„Красив, добър и верен“ — в него туй
са трите думи най-употребими;
„Красив, добър и верен“ — ти ги чуй
как сладко се преплитат в мойте рими!
„Красив, добър и верен“ — три черти,
които си събрал единствен ти.

106

Четейки в стари повести и песни
как авторите пишат във захлас
за дами и за рицари чудесни,
живели много време преди нас,
усещам аз от техните възхвали
на вежди, пръсти, къдрици, уста,

че те във стих да сложат са желали
такава като твойта красота,
но, види се, лицето ти прекрасно,
уви, да предадат не са могли,
понеже са го виждали неясно,
забулено в оракулски мъгли.

И как да могат? Ний край теб живеем
и пак ни липсва реч да те възнеем.

107

От днес ни моят страх, ни всички сбрани
пророчества на тоя свят широк
ще смеят да твърдят, че любовта ни
обречена била на кратък срок.
След дълго затъмнение^[1], отново
луната смъртна блесна най-подир
и взели си обратно злото слово,
пророците вещаят вечен мир.
В това балсамно време смях и песни
в едно със любовта разцъфват пак
и страшна за тълпите безсловесни,
Смъртта пред моя стих прегъва крак.
Нетленен, той по-дълго ще те пази
от бронзовите кралски саркофази.

108

Как бих могъл със старото мастило
хвала да ти въздам по начин нов;
поновому какво би изразило
богатството на моята любов?

Знам, нищо! И познатото ни слово,
изречено във онзи първи час,
като молитва, всеки ден отново,
все същото „мой!“, „твой!“ ти шепна аз.
И с него любовта ни чувства свежи
изказва — чуй я! — с моите уста
и бръчките не ще да забележи,
а кара да ѝ служи старостта.
И време ѝ е уж да е умряла,
а виж я само: в цвят и мирис цяла!

109

Макар отсъствал дълго, друже мил,
повярвай ми, неверности не крия —
по-трудно бих на теб изневерил,
отколкото на себе си самия.
Душата ми е в теб, със теб едно.
Загубих се, но върнах се веднага,
и ей ме, мия своето петно
със рукнала по бузите ми влага.
Недей мисли, че колкото и, знам,
в мен плътската ни слабост да злорадства,
могъл бих тъй, за нищо да отдам
сандъчето със твоите богатства.
Защото този свят, от теб лишен,
о, Розо моя, нищо е за мен!

110

Да, вярно е: по път се плъзнах лош,
на шут пред обществото се направих,
продадох си най-ценното за грош,

за нови чувства стари изоставих.
И вярно е и туй, че замижах
пред лошото, но искрено се кая;
какво си ти — какво са те, разбрах,
и знай, че сетна грешка ми е тая!
Приключено е всичко. Своя глад
не ще изострям вече с гозби нови.
За мен си ти отново богът млад,
аз — твойт роб, щастлив, че е в окови.
Приют ми отреди като преди,
в ковчежето на своите гърди!

111

Упреквай за делата ми не мен,
а злобната богиня с колелото^[2],
която ме дамгоса роб роден,
зависим от вкуса на обществото.
Тъй както със изцапана ръка
е вечно бояджията на вълна,
и мойта същина, уви, така
с греха на занаята ми е пълна.
Затуй прости ми, и ще стана нов,
напълно непознат за теб самия!
Като болник изплашен съм готов
горчивите ти лекове да пия!
О, дай ми прошка — тя сама дори
нездравото във мен ще изцери!

112

Но твойта нежна милост изличи

печата, лепнат ми от обществото;
не ме е страх, щом твоите очи
приемат ме с доброто и със злото.
Ти мой си свят и само твоят съд
ме вдига в небеса и хвърля в бездни.
На всички други съдници гласът
се сблъсква с правилата ми железни!
Като змията^[3] в Библията слух
за хули и ласкателства не давам
и туй, че към съветите съм глух,
със тези свои думи оправдавам:
В сърцето ми ти тъй си вкоренен,
че щом те няма, няма свят за мен!

113

Откакто се простихме с тебе, мили
очите ми, във плен на мисълта,
способностите свои са сменили
със нещо като зряща слепота.
Така че всичко тука — цвете, птица —
което в своя обсег хващат те,
изменяйки се в тяхната зеница,
не стига мисълта ми въобще.
Защото всичко — мъртво или живо —
те виждат само с твоите черти:
море и връх, противно и красиво,
орел и гълъб — всичко туй си ти!
Тъй вярна е на тебе мисълта ми,
че кара моя поглед да ме мами.

114

Дали ума ми, с тебе коронясан,
залъгват царедворците-очи,
или действително в кръга, опасан
от снопчето на техните очи,
най-грозното и най-нищожно нещо
добива херувимския ти лик,
от любовта преобразено нещо
с изкуството на учен алхимик^[4]?
Ах, първото е: мамят ме очите.
Познават те вкуса на своя крал.
А моят ум наивен и открит е,
и вдига той отровния бокал.
Но аз не им се сърдя, друже мили,
те първи от отровата са пили.

115

Излъгах, че „по-жарка от това
не би могла да бъде любовта ми!“ —
не мислех, че за тези ми слова
сегашният пожар ще ме посрами.
Но питам се: пред Времето тиран,
което съдбините ни владее,
разкъсва клетви, срива план след план,
над царствени решения се смее,
как можел съм да предполагам аз —
тъй сигурен в несигурното само —
че чувството, в мен пламнало тогаз,
ще стане подир време по-голямо?
Но пък Амур? Не е ли той дете?
Би трябвало да знам, че ще расте!

116

Не, бракът между чисти духове
препятствия не бива да признава —
погрешно любовта се тъй зове,
когато на промени се поддава!
О, не, маяк е тя, висок и як,
незнаещ страх пред бясната природа,
звезда е тя на бродника моряк,
със точна висота на небосвода.
Такава тя е в мене. И макар
да ни бразди челата и страните,
не може да я спре Косачът стар
да трае до завършека на дните.
 Не е ли тъй, не съм за нея пъл
 и любещи светът не е видял!

117

Приемам, обвини ме, че небрежно
съм срещал твоите милости към мен,
че съм разсрочвал плащането нежно
на дружбата, дължима всеки ден,
че съм прахосвал с люде не дълбоки
часа за теб, приятелю мой драг,
че често съм отплавал във посоки,
отвеждащи далеч от твоя праг;
да, струнай в делото на мое име
догадки и вини, каквито щеш,
във мерника на своя гняв вземи ме,
но изстрела не бързай да дадеш,
 защото знай, че моята защита
 ще каже: „Беше с цел да го изпита.“

118

Тъй както преди ядене се взима
отвара от нагарчащи листа
или с рицин, от страх пред болест мними,
си вкарваме самички болестта,
така и аз, макар от сладостта ти
пресита да не чувствах ни за миг,
прибегнах до лекарства непознати,
преди да бъда истински болник.
И тази предпазливост на сърцето,
предварваща измислени беди,
направи болестта да дойде, гдето
бе властвувало здравето преди.
И тъй разбрах: от теб с познанства нови
човек не се лекува, а се трови.

119

Дали бях сълзи на сирена пил,
извлечени чрез колбите на ада,
та бях, щастлив, на себе си немил
и в ужас от добитата награда!
И как потъвах в пъкления грях,
когато се усещах, стигнал рая;
как очните си ябълки въртях,
ликуващ и готов да се покая!
Но има полза от провала, щом
след зло доброто по-прекрасно става.
Отново изградена след разгром,
израства любовта ни дважд по-здрава.
И ей ме, грешник, връщам се назад,
след загуба трикратно по-богат!

120

Днес радвам се, че имаш грях към мене —
при спомена, как мъчих се тогаз,
под бремето на своя грях колене
би трябвало сега да сгъна аз.
Защото, ако аз съм те потресъл,
тъй както мен тогаз потресе ти,
то страдаш адски; а жесток и весел,
не чувствах аз това да ме гнети.
О, ако бях си спомнил за оная
ужасна нощ на укори и срам,
от теб взел пример, бързо щях да зная
балсама изцелител да ти дам!
Но твоят грях за моя е предплата,
взаимно днес изплащат се те двата.

121

Ах, днес е по-добре да си порочен,
отколкото нарочен за такъв,
когато те осъжда съд задочен,
насъскван от завистническа стръв!
Нима е редно блудници шпиони
кръвта ми буйна да наричат срам
и шайка похотливци да ме гони
за туй, в което грях не виждам сам?
Аз съм, какъвто съм. И тез, които
се целят в мен, улучват своя грях.
Възможно е, отсято с друго сито,
да вземе мойто право връх над тях,
освен ако приемат, че земята
изцяло от порока е залята!

122

Без малкия бележник — твой подарък —
записан си ми ти във паметта;
във нея пребиваваши дважд по-ярък,
отколкото в нетрайните листа.
И този текст в ума ми и в сърцето
все тъй ще се допълва и расте
до края на света или догдето
не се стопят в забравата и те.
За ценност като теб неизмерима
бе малък твоят дар, и — грях не грях —
понеже в мен по-сигурно те има,
да го даря на другото посмях.
Но знай, че който записки си прави,
допуска, че могъл би да забрави.

123

Не, Време, ти не ще ме промениш!
Презирам твоите нови пирамиди.
Най-пресният съвременен фетиш
във миналото може да се види.
Но ний живеем кратко и в захлас
оказваме на всичко ново прием,
и мислим, че родено е от нас,
наместо в древността да го открием.
Отхвърлям твоето „някога“ и „днес“
и не изпадам в глупава почуда
пред нявгашни лъжи или пред тез,
които раждаш днеска в треска луда.
Кълна се, неизменен ще съм тук,
на теб и на косата ти напук!

124

Да беше любовта ми плод потаен
на светски помисли, била би тя
играчка на Фортуна, цвят нетраен,
неотличим сред хиляди цветя.
Но тя е твърдина, свръхкрепка сграда,
която не заплаща рабска дан,
презираща ласкателска обсада
и пристъп на васал онеправдан.
Тя няма страх пред ничия интрига
и гербът ѝ е траен и могъщ,
държава суверенна, тя не вдига
стъбло при слънце, за да клюмне в дъжд.
Тоз, който според модата играе,
ще потвърди, че истина това е!

125

Защо ми е над твоята глава
пред хората да нося балдахина,
да зидам „вечни“ сгради от слова,
които подир ден ще са руина?
Не съм ли виждал не един до днес,
презрял добрия вкус на простотата,
да готви някому чудата смес,
а после да остава с пръст в устата?
Стиха ми като нафора вземи,
изискани подправки в него няма,
но казва той как искрено, сами,
взаимно одаряваме се двама.
Доносници платени, марш оттук —
безсилни сте пред честния му звук!

126

О, нежни момко, спиращ със ръка
на Времето жестоката стрелка,
ти крепнеш и растеш, хлапако мили,
когато вехнем ний и губим сили.
Обаче знай, сред общия разпад
Природата те пази свеж и млад,
защото иска с тебе връх да вземе
над вечно побеждаващото Време,
обаче, младо, ти не се лъжи —
тя бави, но не ще те удържи:
 призовка сетна то ще ѝ отправи
 и край на твоите весели забави!

127

Доскоро беше редно да се смята
за тъмното, че грозно е без спор^[5],
но днес е то на почит по земята,
а светлото покрито е с позор,
защото туй, че дамите модерни
природата надхитрят всеки час,
със сянка на съмнение зачерни
добрата чест на светлото у нас.
Затуй на моята любов очите
са черни, сякаш жалят в черен креп
онези, чийто смугъл чар укрит е
под светъл грим, кощунствен и нелеп.
 И тъй добре ѝ траурът отива,
 че „смугла“ става равно на „красива“!

128

Как често, моя музико, щом ти
със помощта на звънките клавиши
накараш моя слух да затрепти
в съгласие с хармониите висши,
аз чувствам се от ревност обладан
към тез дъсчици нагли и изкусни,
затуй, че те целуват твойта длан,
измествайки несмелите ми устни,
и бих направил смяна с тези, ах,
натрапчиви танцуващи дръвчета,
щастливи — като живи — че по тях
целувката на пръстите ти шета.

Но щом ще побеждава наглостта,
на тях дай пръсти, а на мен — уста!

129

Безсрамен разход на духа — това е
мигът на похотта. А дотогаз —
пламтеж-ламтеж, сладост, страст — тя мир не знае
и груба, дива, сляпа буйства в нас;
могъща нужда, подир малко чужда,
омразна и влечаща като стръв,
заситена, след миг се тя пробужда,
бушува и бунтува плът и кръв;
лов яростен, гонитба всекичасна,
безумие — преди, по време, след —
сега блаженство, после скръб ужасна,
днес миг бленуван, утре призрак блед...

Но кой отблъсва чудната наслада
на този рай, отвеждащ ни във ада?

130

Устата ѝ не са корали нежни;
очите ѝ не са съвсем звезди;
тя няма „къдри-злато“; „преспи снежни“
не бих нарекъл нейните гърди.
Не ѝ е „бяла лилия“ ръката;
страни „същински рози“ няма тя;
дъхът ѝ не напомня аромата,
излъхван от априлските цветя.
Не пърха като нимфа тя, признавам;
гласът ѝ като арфа не звъни;
но все таки, Бог вижда, не я давам
за никоя от „дивните жени“,
залъгвани от другите поети
със хиляди сравнения превзети.

131

Ти, смугла моя, мъчиш ме със власт,
която на красивите отива,
понеже знаеш, че за мойта страст
си слънчев лъч и драгоценност жива.
Но според други трудно твоят тен
би някого накарал да въздиша.
Не споря, ала колкото до мен,
обратното готов съм да подпиша.
И в доказателства от мойта гръд
въздишки се изтръгват всекичасно.
— Не е тя черна — всички те мълвят, —
лице тя има като слънце ясно,
а грозната мълва е май дошла
от черното на нейните дела.

132

Очите ти обичам. И узнали,
че твоео сърце ми дава грѣб,
те гледат ме под траурни воали,
сѣчувствайки на черната ми скръб.
Ах, слънцето не толкова отива
на изтока във дрезгав утрин час,
Луната пълна по не е красива
на запада сред черния атлаз
от тези две очи, скръбта си мека
разливащи по смуглото лице!
О, тази им тъй дивна милост нека
ти облече и твърдото сърце,
та моето в ответ да му признае,
че черното най-висша красота е!

133

Проклинам теб, задето окова
и мъчиш с мен и моя мил приятел —
не ти ли бе достатъчно това,
че сам във твойта клетка съм препатил?
От мен отнел ме, взорът ти жесток
и него ми открадна безвъзвратно;
теб, себе си и него, вижда Бог,
загубих аз и разпнат съм трикратно.
Сърцето ми, ключарко, заключи,
но неговото в мойто да остава
от твоите мъчители-очи
ще бъде то опазено тогава.
Но няма как — понеже в твой съм плен,
то твой е и плененият от мен!

134

Признал съм го за твой, щом аз самия
постъпил съм в залог на твоя плам,
и „второто си аз“ за да добия,
за откуп съм готов да ти се дам.
Но ти отказваш, а и той — не иска,
защото ти си хитра, той — пък — мек,
и вместо мен — неподозиращ риска —
подписал е да бъде твой навек.
Сега, лихварко с поглед безпощаден,
ти двама ни държиш в затвор студен
и аз на него станал съм досаден,
макар че твой длъжник е зарад мен...
За пръв път срещам алчност като таз
пусни поне единия от нас!

135

„Ухажвам, Искам, Любя“ — в мойто УИЛ^[6],
не чуваш ли, тез три слова ги има,
пък аз единствен мил не съм ти бил
от многото ти Уил-овци, любима.
Но ти за своя Уил ще имаш кът
във своето пристанище безбрежно;
не могат други „Уил“ да те влекат,
а своя Уил да не приемеш нежно.
Морето виж — от край до край вода,
а гълта дъждовете без насита —
и ти не можеш да не кажеш „да“
на своя Уил с молбата му открита.
Ухажва, Иска, Люби той, а ти,
ах, УИЛ-а му веднъж не приюти!

136

Ако душата те упреква, че
със своя УИЛ си прекалено близка,
кажи ѝ, че страстта ти те влече
и твоето желание го иска.
„Ухажвам, Искам, Любя“ — с този девиз
пусни ме във сърцето си горещо! —
Какво е единицата сред низ
от толкоз други? Просто нищо-нещо!
Но чуй зова ми пълен със копнеж,
пусни ме между многото, любима,
и вярвай ми, тогаз ще разбереш,
че втори смисъл името ми взима,
видяла как, надвит и победил,
„Умира И Ликува“ твойт УИЛ!

137

Любов, дете с превързани очички^[7],
с очите ми какво направи ти,
та в туй, което грозно е за всички,
да виждат несравними красоти?
Защо, когато спряха те наслуки
във залива, открит за всеки съд,
помогна им с лъжовните си куки
към лудост и сърцето да влекат?
Защо и то, наивно, още счита
за свой имот общинската мера;
защо порочността не вижда, скрита
под маската невинна и добра?
Обърнах гръб на правдата и ето,
таз твар ми взе очите и сърцето!

138

Аз знам, че тя ме мами, и все пак
във клетвите ѝ вслушвам се, защото
желая да ме смята за новак
във тънките игри на обществото.
Тъй, мислейки, че тя ме чувства млад,
макар да знам, че знае възрастта ми,
аз вярвам уж на нейния похват,
а тя — на моите старчески измами.
Защо не можем възраст и лъжи
един на друг да си признаем ние?
Но любовта край правдата кръжи,
а старостта годинките си крие.
И лъжем се взаимно тя и аз
и всичко по вода е между нас.

139

Недей ме принуждава сам с лъжи
да оправдавам твоите измени;
с две думи мигновено ме смажи,
не ме убивай с мъки извратени!
Кажу: „Обичам друг“, а не встрана
да гледаш, покрай теб като минавам!
Защо ти е таз бойна хитрина,
когато и така ти се предавам?
Аз казвам си: понеже носят смърт,
очите ѝ, когато в мен ги впие,
към друга цел тя в порив милосърд
насочва ги, за да не ме убие.
Но ти не ме жали, бий в мене ти!
Предсмъртните ми мъки съкрати!

140

Бъди разумна, както си жестока,
с презрение не ми обръщай гръб,
че, току-виж, на думите потока
избълвал нетърпимата ми скръб!
По-мъдро е да ме излъжеш даже,
гнева ми туй могло би да възпре —
нали е длъжен лекарят да каже
на смъртника, че тръгва на добре?
Защото без надежда за сполука
и тебе, току-виж, оклеветя,
а този свят подхваща всяка клюка,
каквата и ужасна да е тя.
Затуй недей въртя очи, при все че
сърцето ти е, знам, от мен далече.

141

Във същност не очите, а сърцето
увлече се по този образ твой;
напук на тях то люби туй, в което
те виждат недостатъци безброй.
Не ти се радват и ушите също,
и ноздрите харесват те едва,
изобищо не особено могъщо
ти властваш над петте ми сетива.
Но нито те, ни разумът ми хладен
успяват да склонят сърцето в мен
пред теб да не пълзи със поглед жаден,
подобно на васал пред суверен.
Но в мъките това ми е награда:
все ти ме вкарваш в грях и мъчиш в ада.

142

Да, любя те във грях и ти на мен
мъстиш затуй с омраза и забрава;
но моят грях, със твоите сравнен,
осъждане съвсем не заслужава;
във всеки случай не от таз уста,
печатите си сложила червени
под толкова измами на сластта
и толкова съпружески измени.
Не се дразни, че те ухажвам аз,
тъй както ти сама ухажваш други
смилиш ли се, и милостта към нас
не ни отказва своите услуги.
А милост ако няма в твойта гръд,
безмилостен към теб ще е светът.

143

Виж, младата стопанка в двора как,
подгонила побягналата птица,
оставя своя мъничък юнак
след нея да реве, прострял ръчица.
Със пламнал лик, във шумния си лов
увлечена, забравила за всичко,
не чува тя отчаяния зов
на малкото, останало самичко.
Така и ти си хукнала след туй,
което от прегръдките ти бяга,
пък аз те моля изоставен: — Чуй!
Върни се, приюти ме, моя драга!
Хвани тогова, който ти е мил,
но утеши и плачеция Уил!

144

За моя дух два духа помежду си
се борят — аз ги виждам — всеки миг:
млад хубав ангел с къдри златноруси
и злобна дяволица с мургав лик.
Със цел по-бързо да ме вкара в ада,
останал без водач и адвокат,
коварно дяволицата напада
със зла съблазън ангела ми млад.
Следейки боя, аз боя се вече,
че тя успява с черния си план,
и щом от мен те скрият се далече,
представям си го в нейния казан.
Но тъй ли е, не знам. Ще го узная,
когато тя прогони го накрая.

145

„Ах, мразя...“ — каза таз уста,
която Купидон извая,
но ѝ попречи милостта
да каже „мразя те“ до края;
видяло как бледнея аз,
сърцето ѝ възпря езика,
във чийто говор дотогаз
бях чувал музика да блика,
и сякаш утро разцъфтя
след нощ на ярост и омраза,
щом изречението тя
с усмивчица не доизказа
и удара смекчи свиреп
с две мили думички: „... не теб“

146

Душа нещастна, ядко на плътта,
нападана от страсти денонощно,
защо гладуваш вътре в нищета,
а кичиш своята къща тъй разкошно?
Защо се грижиш тъй за този дом,
нает за кратко и строен нездраво?
За себе си, душа, купувай, щом
наследник му е червеят по право!
Тъпчи се във уцърб на тази плът,
с която храним ний смъртта всеядна,
дордето тъй съсухри я гладът,
че даже тя, Смъртта, да свърши гладна
Когато смърт Смъртта ни сполети,
завинаги безсмъртна ще си ти.

147

Във буйна треска, болен от любов,
жадувам туй, което ме уврежда,
и разумът ми, лекар мой суров —
усещам го — загубил е надежда.
Сърдит, загдето болният не ще
от неговия опит ум да вземе,
той билките си сбра и въобще
напусна ме, и вече смърт зове ме.
Без него съм загубен. В трескав смут
въртя се аз и чувствам, иде краят,
и явно, че съвсем като на луд
словата ми и мислите блуждаят,
щом теб наричам „светла благодат“,
която си катран и нощ, и ад!

148

Дали очите Любовта смени ми,
та виждат всичко с облик променен,
или съм луд да смятам, че са мними
картините им, пращани към мен?
Красива ако си, защо тогава
в обратното светът ще се кълне?
Ако не си, това ще означава,
че той правдив е, а очите — не...
И тъй ще е: разплакани, неспали,
те виждат всичко тук по начин нов;
на сълзите със течните воали
замрежва ги лукавата Любов,
за да не видим с ясен поглед ние
какви измами Нейна Милост крие.

149

Как можеш, о, Жестока, да твърдиш,
че чувството ми станало е хладно,
когато виж как предан съм ти, виж,
как себе си ти жертвам безпощадно!
Нима дружил съм някога с твой враг
или ласкал съм който с теб студен е?
Не стена ли при първия ти знак
на леко порицание към мене?
Или съм се показвал уязвен
от твоя оскърбителна забава,
когато даже най-доброто в мен
най-лошото във тебе обожава?
Добре, лиши ме от вода и хляб —
ти любиш зрящите, пък аз съм сляп!

150

О, кой ти даде толкоз страшна сила
със своята слабост да цариш над мен,
та ясното ми зрение надвила,
ме караш на нощта да казвам ден?
Как правиш тъй, че всякоя от тия
постъпки твои, плод на мисъл зла,
да ми изглежда, сякаш по магия,
по-светла от най-светлите дела?
И как със всеки повод да те мразя
ти правиш любовта ми да цъфти?...
Презират ме, че името ти пазя —
не ме презирай в хор със тях и ти!
Обикнал в тебе всичко недостойно,
достоеен съм за твойта обич двойно.

151

Не, съвест младостта ми не признава,
суровият ѝ гнет не ме гнети,
и съдница недей ми, мила, става,
когато по-виновната си ти!
Защото твойта царствена съблазън
задръжките ми кара да мълчат,
така че моят дух, от нея смазан,
отвързва непокорната ми плът.
А тя туй чака — горда и могъща,
пришпорва тя в турнира боен кон.
А след триумфа в пажче се превръща
и прави ти почтителен поклон...
Така че не кори страстта ми млада —
тя в твоя чест въздига се и пада.

152

Клетвопрестъпница е любовта ми,
но твоята е двойна може би:
разбила нежна клетва, ти измами
и оня, за когото я разби.
Ала защо осъждам тъй честта ти
за две лъжливи клетви, като знам:
не два, не два, а цели дваисет пъти
изричал съм лъжливи клетви сам!
Кривейки съвестта си и езика,
аз клех се — на очите си напук —
че си добра, че верност в тебе блика,
че образът ти, като ничий друг,
е дивен, мил... А за лъжи такива
човек направо в пъкъла отива!

153

Веднъж след лов, почувствал се без сила,
потънал Купидон във сън дълбок
и нимфа на Диана^[8] угасила
главнята му във близкия поток.
От туй водата в него закипяла
и в нея забълбукал пламък скрит,
така че болни от страната цяла
привлича днес тоз извор лековит.
Но богът пак от взора ти разпали
главнята си и с нея пална мен,
и ей ме край водите, но едва ли
ще бъда от мощта им изцелен —
вълшебен лек за болката ми има
пак само във очите ти, любима!

154

Веднъж Амур на меката поляна
заспал и своя факел изтървал:
рой девственици, жрици на Диана
Във своя целомъдрен ритуал
преминали край него и едната,
най-милата и прелестна от тях,
съгледала му факела в тревата,
откраднала го, тръпнеща от страх,
и хвърлила в течащ наблизоручей,
така че той от неговия плам
целебен станал... Аз съм имал случай
да му опитвам силата и знам:
уви, любовен плам водата сгрява
но тя любовен плам не изстудява.

[1] „... След дълго затъмнение...“ — По тълкуването на този пасаж се спори: според едни той е свързан с победата над испанската Велика армада (1588 г.), според други — с реално лунно затъмнение (1525); според трети и четвърти — с годината, в която кралица Елизабет преминала благополучно опасна точка от хороскопа си (1595 г.) или оздравяла от тежка болест (1599). ↑

[2] „... богиня с колелото...“ — Става дума за Фортуна, римска богиня на щастието, случая и успеха, изобразявана с рог на изобилието, изсипващ монети, или с превързани очи, стъпила върху въртящо се колело. ↑

[3] „... като змията...“ — Според поверието от Шекспирово време змиите били лишени от слух. ↑

[4] „... изкуството на учен алхимик...“ (мит.) — В средновековието една от целите на алхимиците била откриването на начин за получаване на злато от неблагородни метали. ↑

[5] „... грозно е без спор...“ — По Шекспирово време русите жени били считани за по-красиви от тъмнокосите. ↑

[6] УИЛ — В оригинал сонетът е изграден върху друга игрословица. Съкращението на „Уилям“ означава и страстно желание.

↑

[7] „... дете с превързани очички...“ — Става дума за римския бог на любовта Купидон, изобразяван обикновено като момченце, често сляпо, въоръжено с лък и стрели. ↑

[8] Диана (мит.) — Диана била римска богиня на лова, покровителка на девствениците, често отъждествявана с хладната луна. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.